

EMN Eesti võrgustikukohtumine

07.03.2024

EMN

European Migration Network
Euroopa rändevõrgustik

ESTONIA
EESTI

➤ **EMN Eesti tegevused ja värskimate EMN publikatsioonide esitlus**

- Rändepoliitika aastaraport: 2023. aasta seadusemuudatused Eestis
- EMNi lühiuuringud: Ajutise kaitse saajate tööturule integreerimine; Rahvusvahelise kaitse saajate perede taasühinemine; Ligipääs iseseisvale majutusele rahvusvahelise kaitse kontekstis; Kolmandate riikide kodanike isikut tõendavate dokumentide ja elamislubade digitaliseerimine;

➤ **Võrgustikuliikmete ümarlaud**

- Siseministeerium
- Välisministeerium
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
- Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet
- IOM Eesti
- Teised võrgustikuliikmed

- Kolmanda riigi kodanike ebaseaduslik töötamine;
- Ajutise kaitse direktiivi rakendamine;
- Tööränne tööjõupuuduse tingimustes;
- ELi inimkaubanduse tõkestamise, selle vastu võitlemise ja kuriteoohvrite kaitse poliitika rahvusvaheline mõõde;
- Perekonna taasühinemine ELis: 20 aastat perekonna taasühinemise õiguse direktiivi vastuvõtmisest;
- Aastaraport;
- Lapsed rändes.

Seaduslik ränne

- Uuenduslikud viisid välistalentide ELi meelitamiseks;

Rahvusvaheline ja ajutine kaitse

- Rahvusvahelise kaitse saajate perekonna taasühinemine;
- Ligipääs iseseisvale majutusele rahvusvahelise kaitse kontekstis;
- Praktikad ja väljakutsed seoses piinamisohvritega rahvusvahelise ja ajutise kaitse menetluses;
- Rahvusvahelise kaitse taotlejate majutamise reguleerimine;
- Rahvusvahelise kaitse taotlejate ligipääs õigusabile;
- Rahvusvahelise kaitse taotlejate geograafiline hajutamine ja suhestumine kohalike kogukondadega.

Access to
autonomous
housing in the
context of
international
protection

European Migration
Network Inform
January 2024

Funded by
the European Union

Rändehaldus

- Rändediplomaatia: poliitika, läbirääkimisvõtete ja -meetodite analüüs;
- Rändestrategieate kavandamine;

Tagasisaatmine

- ELi liikmesriikide väljasaatmisotsuste vastastikuse tunnustamise ja rakendamise tingimused, praktika ja edasised sammud.

Integratsioon

- Kolmanda riigi kodanike integratsiooni monitoorimine;
- Ajutise kaitse saajate tööturule integreerimine;
- Keeleõppe ja kohanemise rakendusmeetmed;
- Keeleõppe toetusmeetmed täisealistele rahvusvahelise kaitse taotlejatele;
- Rändetaustaga laste ligipääs haridusele Elis;
- Rahvusvahelise kaitse saajate kutsehariduse ja -koolituste võimalused

Muu

- Rändevaldkonna väliskoostöö;
- Rändeteed ELi alates 2015. aastast;
- Kolmandate riikide kodanike isikut tõendavate dokumentide ja elamislubade digitaliseerimine;
- Kolmanda riigi kodanike biomeetriliste andmete töötlemine;

EMN Eesti üritused ja muud tegevused

- Ebaseadusliku töötamise seminar
- Kinnipidamiskeskuste juhtide kohtumine – septembris
- Aastaraporti esitlus - septembris
- Aastakonverents – oktoobris
- Rändestatistika - mais

Rändepoliitika aastaraport: 2023. a seadusemuudatused

Eesmärk ja sisend

Raport koostatakse ja info kogutakse etapiliselt:

I osa – anda ülevaade peamistest rände- ja varjupaiga valdkonna poliitika ja seadusemuudatustest 2023. aastal, sisend riigiasutustelt. Inglisekeelne raport esitati Euroopa Komisjonile veebruari lõpus.

II osa – anda ülevaade peamistest rände- ja varjupaiga valdkonna poliitika, seaduse ja praktikamuudatustest 2023. aastal. Inglise keelne raport on avalik ning sisend kogutakse kõikidelt valdkonna organisatsioonidelt. Raport valmib aprilli lõpuks.

Nn III osa – Rändepoliitika aastaraport – anda eestikeelne ülevaade olulisematest arengusuundadest rändevaldkonnas nii Eestis kui Euroopa Liidus (ja EMN vaatejariikides). Raport valmib septembri lõpuks.

Eelmiste aastate raportid on leitavad meie kodulehel (www.emn.ee)

Seaduslik ränne

Välismaalaste seaduse muudatused:

- 1. jaanuarist 2023 saab taotleda uut liiki elamisluba – tähtajaline elamisluba lühiajaliseks töötamiseks (tingimustel: välismaalane on eelnevalt töötanud 9 kuud lühiajalise töötamise registreerimise alusel; töötamine jätkub sama tööandja juures; tööandja on tõendanud usaldusväärset). TE kehtivusaeg 2 aastat. 2023. a anti välja 273 esmast luba. Top 3 kodakondsused olid Ukraina, Usbekistan ja India.

ning kehtestati soodsamad tingimused kasvuettevõtetele välistöötajate värbamiseks (töötasu nõue on vähemalt 80% Statistikaameti viimati avaldatud aasta keskmisest brutokuupalgast; ei kuulu piirarvu arvestusse). 2023. a anti välja 12 elamisluba töötamiseks kasvuettevõttes. Peamine kodakondsus oli Brasiilia (5).

- 21. märtsist 2023 jõustus muudatus Ukraina kodanikele, kes on Eestis seadusest tuleneva viibimisalusega vastavalt VMS §-le 309¹⁴ lõikele 1, neile loodi võimalus taotleda pikaajalist viisat. Muudatuse eesmärk on võimaldada neil tõestada Eestis viibimise seaduslikkust juhul, kui neil on vajadus reisida Eestist välja.

Seaduslik ränne

- Mais 2023 jõustusi VV sanktsioonimääruse nr 42 sanktsioonierandid, mille tulemusena saab elamisloa anda RUS ja BLR kodanikele, kes on Eestis kehtiva viibimisalusega ja kes:
 - on lõpetanud õpingud eestikeelse õppekava alusel või oskavad eesti keelt (B2 tasemel);
 - töötavad arsti või hambaarstina;
 - on akadeemilised töötajad (teadlased, õppejõud).
- 06.07.2023 vastu võetud ning 01.01.2024 jõustunud Perekonnaseadus (muudatus on sisse viidud ka rännet puudutavates õigusaktides) lisab abikaasa mõiste kõrvale „registreeritud elukaaslase“ mõiste.

Rändeliigid	2023	Muutus võrreldes 2022. aastaga
Pereränne (abikaasa ja lähedase sugulase juurde)	1686	2867 (-41%)
Elamisload õppimiseks	424	551 (-23%)
Elamisload töötamiseks	2054	2463 (-16%)
Elamisload ettevõtluseks	85	85 (0)
Elamisload muul põhjusel	12	23 (-48%)
Kokku	4261	5989 (-29%)

Rändeliigid	1.	2.	3.	4.	5.
Pereränne (abikaasa ja lähedase sugulase juurde)	RU	UA	IN	TR	BY
Elamisload õppimiseks	PK	CN	AZ	IN	TR
Elamisload töötamiseks	UA	IN	UZ	USA	BR
Elamisload ettevõtluseks	TR	IR	IN	USA	AZ
Elamisload muul põhjusel	RU	CA	USA	IL	KG
Elamisload kokku	UA	RU	IN	TR	UZ

	2023	Muutus võrreldes 2022. aastaga
Lühiajalise töötamise registreerimise taotlusi	9939	26 585 (-62%)
Lühiajalise töötamise registreerimisi	7061	24 388 (-71%)

Lühiajalise töötamise registreerimised	
TOP 5 kodakondsust	TOP 5 tööandja põhitegevusalad
UA	Töötlev tööstus
MD	Ehitus
UZ	Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük
GE	Muud teenindavad tegevused
IN	Veondus ja laondus

	2023	Muutus võrreldes 2022. aastaga
Lühiajalised ehk C-liiki viisad	8870	19 049 (-53%)
Pikaajalised ehk D-liiki viisad	6777	15 820 (-57%)

C-liiki viisad		D-liiki viisad	
TOP 5 kodakondsust	TOP 5 reisi eesmärki	TOP 5 kodakondsust	TOP 5 reisi eesmärki
RU	Sugulaste või sõprade külastus	MD	Lühiajaline töötamine
IN	Turism	UA	Sugulaste või sõprade külastus
BY	Ärireis	RU	Õpingud
TR	Muu	UZ	Puudub
CN	Sport	GE	Muu

Rahvusvaheline ja ajutine kaitse

- Suuri seadusemuudatusi küll ei olnud, aga tehti olulisi pingutusi Euroopa Liidu ühtse varjupaigasüsteemi (CEAS) reformi väljatöötamiseks.
- 2023. a. tehti varjupaigavaldkonnas praktikat muutvaid kohtulahendeid, mis puudutasid nii erivajaduste hindamist kui ka kinnipidamiskeskuses viibivatele rahvusvahelise kaitse taotlejatele interneti ja mobiiltelefonide kasutamise võimaldamist.
- Augustis allkirjastas PPA koostööleppe ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti Põhja- ja Baltimaade esindusega.
- 2023. aasta septembris tehti otsus ajutise kaitse kestuse osas. Otsuse järgi kehtib ajutise kaitse alusel antud elamisluba kuni 2025. a märtsini. Enne seda tähtaega kestis ajutine kaitse aasta, pärast mida tuli isikul esitada uus pikendamistaotlus.

	2023	Muutus võrreldes 2022. aastaga
Rahvusvahelise kaitse taotlused	3984	2941 (+35%)
Pagulase staatus	62	62 (0)
Täiendava kaitse staatus	3856	2045 (+88%)

Pagulase staatus, TOP 5 kodakondsust	Täiendava kaitse staatus, TOP 5 kodakondsust
RU	UA
AF	EC
BY	HT
PK	SY
SY	-

	Taotlused	Pikendamised
Naisi	3941	15 790
Mehi	2575	5964
Alla 18-aastaseid	2266	11 461
Kokku	8782	33 215

Kohanemine ja kodakondsus

- Eestikeelsele õppele üleminek – sh. mitmed tegevused nagu Põhikooli riikliku õppekava muutmine (1. septembril 2024 alustavad kõik vene õppekeelega 1. ja 4. klasside õpilased õppimist täies mahus eesti keeles); tööle on rakendatud strateegilised nõustajad, kes toetavad eestikeelsele õppele üleminekul individuaalsete tegevuskavade koostamist; Opetajate Akadeemia, Ida-Virumaa haridustöötajate lisarahastamine; sihtstipendiumid õpetajakoolituse tudengitele; eestikeelse õppevara soetamine, lastevanemate ja õpilaste toetamine jne.
- Kohanemisteenuste portaali loomine, mis lihtsustab välismaalaste kohanemisteeda Eestis. Leitav: <https://www.eesti.ee/syndmusteenused/et/eestis-kohanemine>
- Valmisid ja olid tegemisel mitmed olulised valdkonna meetmete hindamised ja Eesti ühiskonna integratsiooni monitooring 2023.

	2023	Muutus võrreldes 2022. aastaga
Kodakondsuse taotlused	1320	1313 (+0,5%)
Kodakondsuse andmine (naturalisatsiooni korras)	1077	804 (+34%)

Naturalisatsiooni korras kodakondsuse saanud isikute eelmine kodakondsus, TOP 5	
1.	Määratlemata kodakondsus
2.	Venemaa
3.	Valgevene
4.	Ukraina
5.	Läti

Schengen, piir, ebaseaduslik sisseränne ja inimkaubandus

- 2023. a lõpus toimusid mitmed Schengeni hindamised (viisapoliitika, maismaapiiri ja IBM strateegia, SIS/Sirene ja politseikoostöö, välis- ja õhupiiri hindamised).
- Alates 13. septembrist keelas Eesti välispiirilt Eestisse sisenemise Venemaa numbrimärki kandvatel mootorsõidukitel, kuna need kuuluvad sanktsiooni kohaldamisalasse.
- Välispiiri teise etapi ehitus - valmis ca 40 km piiritaristu ehitust (patrullteed, ligipääsuteed, viivitusaed, seirekaamerate paigaldamine ja andmesideühendused jm). Piiritaristuga ennetatakse ja viivitatakse ebaseaduslikke piiriületusi.
- Migratsioonijärelevalve andmekogu (MIGIS) on rakendajatele kasutusel alates 20. juulist 2023.
- 1. aprillist 2023 jõustus uus ohvriabi seadus, mis parandab abi kättesaadavust vägivalla, kuriteo või kriisijuhtumi ohvritele. Seadusega muutus selgemaks kuriteoohvrite hüvitiste taotlemise süsteem.

Tagasipöördumine/väljasaatmine

- Alates 08.03.2023 on Schengeni infosüsteemi (SIS) kasutavatel liikmesriikidel sh Eestil võimalus vahetada teavet tagasisaatmisotsuste kohta, mis on tehtud liikmesriikide territooriumil ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike suhtes ning jälgida, kas kolmandate riikide kodanikud, kelle kohta selline otsus on tehtud, on liikmesriikide territooriumilt lahkunud.
- Tagasipöördumise nõustamisteenus:
 - viidi läbi rahvusvahelise kaitse taotlejate ja tagasisaadetavate nõustamisteenuse analüüs;
 - 29.09.2023 liitus PPA Frontexi ühtse taasintegreerumise teenusega; tööle asus kaks tagasipöördumise nõustajat. PPA poolt koostati tagasipöördumise nõustamise juhend.
- 23. oktoobril allkirjastati kahepoolne tagasivõtuleping Usbekistaniga.

	2023	Muutus võrreldes 2022. aastaga
Sundtäidetav lahkumisettekirjutus	170	111 (+53%)
Vabatahtlik lahkumisettekirjutus	861	971 (-11%)
Vabatahtlik riigist lahkumine IOM VARRE projekti abil	91	41 (+121%)

EMN lühiuuring: Ajutise kaitse saajate integreerimine tööturule

Valmib märts-aprill 2024

- Lühiuuring tehti koostöös OECD-ga
- Sisend 23 EMN liikmes- ja vaatlejariigi kontaktpunktilt (AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, NL, PL, PT, SE, SL, SK, ja RS)
- Uuringuperiood: märts 2022 kuni detsember 2023
- Teemad: olukorra kaardistus, poliitikaprioriteetid, poliitikameetmed

Taustaks

- 30. novembri 2023 seisuga elas EL-is ajutise kaitse saanud inimesi veidi üle 4,27 miljoni, sh üle poole (60%) neist elas kolmes riigis: Saksamaal (28,9%) Poolas (22,3%) ja Tšehhis (8,6%).
- Täiskasvanud naised moodustasid ajutise kaitse saajatest 46,3%, lapsed 33,3% ja täiskasvanud mehed 20,4%.
- 2023. aasta lõpus oli ajutise kaitse saajate kõrgeim tööhõive määr Leedus, Eestis, Tšehhis, Hollandis, Luksemburgis, Iirimaal ja Prantsusmaal.
- Levinuimad sektorid: majutus ja toitlustus, haldus- ja abitegevused, töötlev tööstus, hulgi- ja jaekaubandus, ehitus.

Riikide poliitika ajutise kaitse saajate tööturule integreerimiseks

- Riikide lähenemised on erinevad:
 - Enamikus riikides on loodud ajutise kaitse saajate tööturule integreerimiseks eraldi meetmeid või strateegia (nt AT, BE, DE, EE, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LU, LV, NL, PL, PT, SE, SK).
 - Ajutise kaitse saajate tööturule integreerimise strateegia on sama kas koos kõigi püsielanike või teiste sisserändajate ja rahvusvahelise kaitse saajatega, eraldi meetmeid ajutise kaitse saajatele pole loodud (nt BG, EL, CZ, CY, RS, SL).
- Enamikus riikides on prioriteediks kiire ligipääs tööturule ja iseseisev toimetulek.
- Sõja jätkudes on paljud riigid hakanud tähelepanu pöörama kvalifikatsiooni ja oskuste vastavusele ning sellele, kuidas rakendada ukrainlasi tööjõupuudusega sektorites (AT, BE, DE, EE, FI, FR, IE, IT, LU, LV, LT, NL, PL).
- Seda takistavad: puudulik keeleoskus; ligipääs reguleeritud ametikohtadele on keeruline ja aeganõudev; sõjapõgenike demograafiline struktuur (naised), kellel on spetsiifilised oskused ja kvalifikatsioon; sõjapõgenike vähene motivatsioon, kuna loodetakse peatset sõja lõppu ja kodumaale naasmist.

Ajutise kaitse saajate tööturule integreerimise meetmed

- Enamikus riikides saadakse koos ajutise kaitse staatusega tööturul kohalikega samad õigused/kohustused ning seeläbi ligipääs samadele tööturuteenustele. On tehtud ka seadusemuudatusi, et lihtsustada ajutise kaitse saajatele ligipääsu kõikidele olemasolevatele tööturuteenustele (FI).
- Sellele lisaks on tehtud täiendavaid algatusi, nt:
 - Ühinemine EU Talent Pool'iga (HR, ES, SK, CZ, PL, LT, FI, CY)
 - Veebiplatvormid töö leidmiseks/riigis töötamise tutvustamiseks (nt EE, FR, PL, IE, PT)
 - Ajutise kaitse saajatele suunatud spetsiaalsed teenusepunktid tööturuteenustega (PL)
 - Tööandjate teavitamine ajutise kaitse saajate värbamise teemal (EE)
 - Tööandjate rahaline toetamine ajutise kaitse saajate värbamisel (nt EE, ES, HU, IE, LT, PT)
 - Tööandja kohustuste leevendamine (nt töötervishoiuarsti kontrolli tingimuse leevendamine Lätis)
 - Koostöö tööandjatega pakkumaks töökohti ja värbamaks ajutise kaitse saajaid (DE, ES)
 - Nõustamisteenus (nt BE, CZ, IE, LT)
 - Tasuta lapsehoid kooliealistele lastele (FR)
 - Ajutise kaitse saajate tööle või õpingutele liikumise transpordikulude osaline katmine (ES, SK)
 - Töö leidmise teemalised webinarid, üritused ja messid (nt AT, BE, EE, FI, FR, IE, LV, LT)

Kvalifikatsioonile vastavate töökohtade leidmise toetamine

- Keeleõpe (kas kõikidele ajutise kaitse saajatele, kõikidele töötajatele või vaid mõnes sektoris tööle asujatele) (nt AT, BE, EE, FR, LV, NL, LU, LT, PL, PT)
- Kaetakse kvalifikatsiooni tunnustamise kulud (nt FR, HU, PL, PT)
- Kvalifikatsiooni tõendamise lihtsustamine, sh mõnes sektoris (nt FR, IT, LV, SK, PT)
- Toetatakse koolitusi/õpinguid/õpingute lõpetamist, sh mõnes sektoris (nt BE, EE, ES, FR, PL, NL, LT)
- Toetatakse õppimist töökohal (ka mentorlus tööandjatele) (nt EE, SK, FI, DE, NL)
- Leevendused reguleeritud ametikohtade nõuete osas (nt SK, NL, PT)
- Nõustamine/mentorlus töötajale (BE, ES, FR)

Ilmumas lühiuuringud:

- Ligipääs iseseisvale majutusele rahvusvahelise kaitse kontekstis (värskelt ilmunud)
- Kolmandate riikide kodanike isikut tõendavate dokumentide ja elamislubade digitaliseerimine (ilmub märts 2024)
- Rahvusvahelise kaitse saajate perekonna taasühinemine (ilmub aprill 2024)

I Lühiuuring: Ligipääs iseseisvale majutusele rahvusvahelise kaitse kontekstis

Väljakutsed, millega rkv saajad ja taotlejad silmitsi seisavad:

- Üldine eluasemepuudus
- Eluaseme hinnatõus eraturul
- Pikad ootejärjekorrad sotsiaalpindadele
- Diskrimineerimine omanike/üürileandjate poolt
- Halduslikud takistused (bürokratia, nõuded)
- Keelebarjäär ja piiratud sotsiaalne võrgustik

Peamised meetmed liikumisel vastuvõtukeskusest iseseisvale majutusele:

- Nõustamine (ülevaade kohalikust eluasemeturust, lepingutest, nõuetest jms)
- Nn ülemineku majutuse pakkumine (*transitional housing*)
- Vastuvõtukeskuses lubatud viibimisaja pikendamine

Sihistatud toetusmeetmed:

- Rahaline toetus (nt tagatisraha või ettemaksu tasumiseks, mööbli soetamiseks)
- Eluruumide eraldamine läbi riiklike ametiasutuste või MTÜ-de
- Nõustamine ja abi sobiva eluruumi leidmisel (sh üüripindade külastamine, dokumentide ettevalmistamine jms)
- Vahendusteenus (suhtlus omanikuga, abi lepingu sõlmimisel jms)

Üldised/riiklikud toetusmeetmed:

- Ligipääsu tagamine sotsiaalpindadele
- Nõustamine ja info jagamine (nt sotsiaaltöötajate vahendusel)
- Rahaline toetus (sotsiaaltoetus, üüritoetus jms, tihti analoogselt kohalike elanikega)

Oluline: Taotlejal peab väljaspool vastuvõtukeskust elamiseks olema endal piisavad rahalised vahendid.

Lühiuuringu leiab: <https://www.emn.ee/publication/ligipaas-iseseisvale-majutusele-rahvusvahelise-kaitse-kontekstis/>

II Lühiaegne: Rahvusvahelise kaitse saajate perekonna taasühinemine

Perekonna taasühinemine:

- Osades riikides saavad perekonna taasühinemist taotleda nii pagulase kui täiendava kaitse staatuse saanud isikud, teistes üksnes pagulased (nt CY, EL, RS)
- Taasühinemise alla kategoriseerivad pereliikmed on loetletud siseriiklikes õigusaktides. Enamasti on selleks nn tuumikperekond – abikaasa, lapsed ja vanemad.

Taotluse esitamine:

- Pereliikme taasühinemise taotlus esitatakse üldjuhul koos viisataotlusega saatkonnas/välisesinduses. Erandjuhtudel lubatakse taotlust esitada ka juba siis kui pereliige viibib riigis.
- Taotluse saab esitada kas isiklikult, elektrooniliselt veebis (sh spetsiaalse veebilehe kaudu), posti ja e-posti teel.
- Üldjuhul saab perekonna taasühinemise taotluse esitada hetkest, kui taotleja on saanud kaitse staatuse.

Dokumentaalsed tõendid:

- Kõik vastanud liikmesriigid nõuavad perekonna taasühinemise taotluse menetlemiseks dokumentaalseid tõendeid peresidemete olemasolu kinnitamiseks.
- Näiteks: abielutunnistus, sünnitunnistus, registreeritud kooselu tunnistus.
- Täiendavalt võidakse läbi viia intervjuu, koguda fotosid, teha DNA-testi (äärmuslik meede) ja dokumentaalsete tõendite puudumisel nõuda taotlejalt deklaratsiooni/vannet.

Tegelike peresidemete defineerimine: (*real family relationship*)

- Mitmed vastanud liikmesriigid märkisid, et siseriiklikes õigusaktides puudub tegelike peresidemete definitsioon või ei ole selle järele vajadust tekkinud.
- Vajaduse tekkimisel viiakse menetlus läbi konkreetse taotluse individuaalseid asjaolusid arvesse võttes.

III Lühiaegne: Kolmandate riikide kodanike isikut tõendavate dokumentide ja elamislubade digitaliseerimine

Digitaaalseid dokumente väljastavad 4 liikmesriiki: IT, LT, LV ja PL

- **Itaalia:** digitaalseid elamislubasid väljastatakse kolmandate riikide kodanikele, kes on ELi kodanike pereliikmed.
- **Leedu:** väljastab digitaalseid tähtajalisi elamislube alates 2023. aastast ajutise kaitse saajatele. Väljastatakse pdf-formaadis läbi rändeinfosüsteemi (MIGRIS). Loale on lisatud QR-kood dokumendi ehtsuse/kehtivuse kontrollimiseks ning ajutise kaitse saaja andmed. Nii Leedu kui inglise keeles.
- **Läti:** isikut tõendav dokument väljastatakse nii füüsiliselt kui digitaalselt, mis võimaldab isikusamasuse kontrolli ja ligipääsu avalikele teenustele, samuti saab isikusamasust kinnitada elektrooniliselt ja digiallkirjastada. Ei ole reisidokument.
- **Poola:** 2022. aastal töötati välja digitaalne lahendus, mis toimib elektroonilise isikut tõendava dokumendina - diia.pl veebileht ja rakendus mObywatel. Saab kinnitada isikusamasust, taotleda erinevaid haldusteenuseid ja suhelda riigiasutustega. Uhtlasi täidab ajutise elamisloa rolli: diia.pl omanikud saavad Schengeni alal liikuda kuni 90 p 180 p jooksul, koos kehtiva reisidokumendiga saab ületada ka ELi välispiiri.

Väljakutsed seoses füüsiliste dokumentidega:

- Ennekõike tekkisid väljakutsed seoses Ukraina sõja ja suure hulga sõjapõgenike saabumisega lühikese perioodi jooksul.
- Füüsiliste dokumentide tootmine, väljastamise suutlikkus, piiratud inimressurss menetluses vajalike füüsiliste kohtumiste läbiviimiseks (biomeetria kogumine, sisestatud andmete kontroll jms).
- Logistika ja turvalisus (dokumentide väljastamine ja saatmine).

Digitaalsete dokumentide eelised:

Laiemaid järeldusi teha ei saa, aga ülaltoodud 4 riiki välja toonud:

- Digitaalseid dokumente on lihtsam, odavam ja kiirem koostada/väljastada.
- Kulub vähem ressurssi, nii tööjõu kui vajaliku tehnika/materjalide vaates (tootmisliinid, tarnijad jms), ei ole vaja ladustada ega transportida.
- Kergem teostada kontrolli, mistõttu lihtsustuvad piirikontrollil läbiviidavad toimingud.

Neljas riigis on digitaliseerimist puudutavad algatused töös – NL, FI, UKR ja IE:

- **Soome:** pilootprojekt digitaalsete reisitunnistuste väljastamiseks (*Digital Travel Credentials* – DTC). Katsetatakse masinloetavat dokumenti (eMRTD), milleks on tavaliselt näiteks passi lisatud kiip.
- **Ukraina:** pilootprojekt tähtajaliste ja pikaajaliste elamislubade elektrooniliste koopiade kasutamiseks (ePermits). Lisatud on QR-kood, ligipääs digitaalsetele teenustele (pangandus-, posti- ja haldusteenused).
- **Holland:** arutatakse digitaalsete elamislubade väljastamist kolmandate riikide kodanikest kõrgelt kvalifitseeritud töötajatele ja üliõpilastele.
- **Iirimaa:** töös on menetlusprotsesside digitaliseerimine, näiteks e-töölubade väljastamiseks.

Kokkuvõttes: digitaalsete isikut tõendavate dokumentide/elamislubade väljastamisel nähakse rolli ELi tasandil, et tagataks ühtne lähenemisviis, koostalitlusvõime ja ühtlustatud kontrolltoimingud piiril.

Täname!

EMNi tegevustega saate lähemalt tutvuda meie kodulehel www.emn.ee

www.ec.europa.eu/emn

EMNMigration

europa-migration-network

Funded by the
European Union